

Висновок. Психологічна проблематика кримінально-виконавчої системи охоплює багато напрямків. Нами було перелічено лише маленький шматок цього великого пласту проблем, для вирішення яких необхідно виокремлення та застосування дієвих механізмів, що і обумовлює перспективи наших подальших розвідок.

Список використаних джерел

1. Робоча книга пенітенціарного психолога / за ред. А. М. Синьова та В. С. Медведєва. Київ, 2000. 210 с.
2. Юридична психологія: підручник / Александров Д. О., Андрюсюк В. Г., Казміренко Л. І. та ін.: заг. ред. Л. І. Казміренко, Є. М. Моїсеєва. Вид. 2-е, доопр. та доп. Київ: КНТ, 2008. 352 с.

*Гагаріна К. О., Рассадіна А. О.,
слухачі I курсу магістратури факультету
заочного навчання та післядипломної освіти
за спеціальністю «Психологія» Інституту
кримінально-виконавчої служби*

Науковий керівник:

Бойко-Бузиль Ю. Ю.,
*кандидат психологічних наук, доцент,
завідувач кафедри психологічних дисциплін
Інституту кримінально-виконавчої служби*

РОЛЬ ЦЕРКВИ У РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Нині кримінально-виконавча система спрямована на ресоціалізацію засуджених через призму розуміння мети покарання не тільки як карі, але і як механізму виправлення засуджених та запобігання скоєння ними повторних злочинів. Однак, виправлення та підготовка засудженого до життя в суспільстві істотно ускладнюється тим, що умови відбування покарань в установах виконання покарань кардинально відрізняються від умов існування індивіда у суспільстві. Саме церква допомагає засудженим впоратися з суперечностями та підготуватися до звільнення та початку нового життя.

Проблематиці діяльності релігійних організацій та окремих аспектів функціонування релігії присвячені роботи Є. Ю. Барабаша, О. А. Дуки, І. В. Пахомова, М. О. Супруна, О. Н. Ярмаша та ін. Науково-прикладні аспекти ресоціалізації засуджених до позбавлення волі досліджено у працях І. Г. Богатирьова, О. М. Джужи, О. Г. Колба, О. С. Міхліна, М. С. Пузирьова,

В. М. Синьова, С. Я. Фаренюка та ін. Релігійні погляди на надання допомоги засудженим відображено в промовах релігійних діячів Отця Пантелея, Отця Яценка та ін. Та незважаючи на потужний внесок науковців та практиків, проблематика ролі церкви та релігійних організацій у роботі із засудженими до позбавлення волі, залишається досить актуальною та затребуваною.

На думку вчених, які досліджували особливості діяльності релігійних організацій, покращити ситуацію щодо виправлення та ресоціалізації в установах виконання покарань сприятиме більш активне залучення церкви та духовництва. Релігія здатна дієво та ефективно впливати на мораль особистості засудженого, надавати йому духовну та соціально-психологічну підтримку. Адже засудженим бракує спілкування з соціумом, підтримки, прийняття та розуміння. Саме священник-капелан може бути тією людиною, яка вислухає та допоможе покаятися та обміркувати свої вчинки та їхні наслідки.

Професор В. Д. Титов виокремлює коло соціальних функцій церковних організацій та умовно їх поділяє на внутрішні та зовнішні [2, с. 30–31].

До внутрішніх функцій релігійних організацій належать:

- богослужбова, пов'язана із задоволенням релігійно-культових потреб віруючих;
- функція церковного управління, пов'язана з необхідністю організаційно-упорядкованого забезпечення діяльності церкви як соціального інституту;
- господарсько-економічна функція церкви, пов'язана з її матеріально-технічним та фінансовим забезпеченням.

Зовнішніми функціями церкви є:

- нормотворча функція регламентації життя віруючих; виховна функція церкви, що полягає перш за все у релігійній освіті (недільні школи для неповнолітніх засуджених, катехізація, повчальні проповіді, сповіді тощо);
- благодійна функція церкви, що реалізується через підтримку засуджених, надання стипендій для обдарованих засуджених;
- місіонерська функція, яка здійснюється з метою залучення до церкви нових членів;
- політична функція церкви, пов'язана з її особливим авторитетним положенням у суспільствах з сильними релігійними традиціями.

У зв'язку з вище зазначеним, доцільно згадати дослідження проведене В. В. Проскурою [1, с. 20–21]. Автор було проаналізовано види діяльності, котрі втілюють релігійні організації у установах виконання покарань. В якості основного методу дослідження був обраний кількісний контент-аналіз тексту. А джерелами для аналізу виступали онлайнві публіцистичні статті, розміщені на трьох міжконфесійних веб-сайтах: «Релігія в Україні», «Інститут релігійної свободи» та «Релігійно-інформаційна служба України», які позиціонують себе як

незалежні від конкретної церкви та конфесії. У результаті проведеного дослідження автором було виділено 39 видів діяльності церкви та її представників, серед яких найчастіше реалізуються наступні функції: богослужіння, церковне управління, нормотворча, виховна, благодійна, місіонерська, правозахисна, взаємодія з іншими суб'єктами пенітенціарної допомоги, волонтерська, дозвіллева, просвітницька, методична. Науковець дійшов висновку, що найширше серед внутрішніх (основних) функцій представлена функція богослужіння (проведення богослужінь, сповідей, обрядів). Щодо функції церковного управління виділено два види: створення і підтримка благодійних фондів та залучення релігійними організаціями ресурсів від своїх одновірців із-за кордону. Найширше серед зовнішніх (додаткових) функцій представлені благодійна та місіонерська.

Висновки. Релігія здатна ефективно впливати на моральність та духовність особистості засудженого, спонукати його до безумовного дотримання відповідних етичних та гуманних принципів та норм. Однак, важливо звернути увагу, що залученість засуджених до релігійних обрядів може свідчити лише про прийняття зовнішніх форм релігійності (відвідування богослужінь, носіння хрестиків, зберігання релігійних книг та ікон) та не завжди засвідчує появу внутрішньої позиції до розуміння важливості та цінності віри та церкви. Процес ресоціалізації буде швидшим та ефективним лише за наступних умов: сприяння адміністрації установ виконання покарань функціонуванню церкви та релігійних організацій; присутність священнослужителя (священник, капелан, духівник, пастор), який буде супроводжувати процес покаяння та головне справжнє усвідомлення засудженим наслідків скоєного вчинку.

Список використаних джерел

1. Проскура В. В. Роль церкви у ресоціалізації засуджених до позбавлення волі. *Український соціум*. 2015. № 2. С. 17–25.
2. Титов В. Д., Качурова С. В, Барабаш О. В. Релігієзнавство. / За ред. проф. В. Д. Титова. Харків: Право, 2004. 272 с.